

13. Лоджук М. Понятие и назначение юридической клиники / М. Лоджук // Международный научно-практический правовой журнал “Legea si Viata” (“Закон и жизнь”). – 2013. – № 11/2 (263). – С. 158-164.
14. Молдован В.В. Юридична клініка: Навч. пос. / В.В. Молдован, Р.С. Кацавець – К.: Центр учбової літератури, 2007.– 224 с.
15. Опришко В.Ф. Особливості підготовки юристів у непрофільних вищих навчальних закладах України: сучасний стан і шляхи подальшого розвитку / В.Ф. Опришко // Правове регулювання економіки. – 2013. – № 13-14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kneu.edu.ua/userfiles/24_11_2015/2013/3.pdf
16. Pisuliński J. Regulacje prawne oraz propozycje legislacyjne uregulowania statusu prawnego poradni, [w:] Studencka poradnia prawna. Idea, organizacja, metodologia / J. Pisuliński. – Warszawa, 2005.
17. Сенчак. І. І. Проблеми законодавчого визначення статусу юридичних клінік в Україні / І. І. Сенчак // Адвокат. – 2012. – №11(46). – С. 40-46.
18. “Юридичні клініки” в Україні: роль, завдання та організаційно-правові засади: Посібник / За ред. М.В. Дулеби. – К.: “МП Леся”, 2004. – 120 с.

Кубей В.В.

*студент V курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент кафедри теорії та
історії держави і права ТНЕУ
Подковенко Т.О.*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ У ГАЛУЗІ ПРАВ ЛЮДИНИ

Захист прав людини є одним з головних завдань світової спільноти. У сучасному світі, коли проблема прав людини вийшла далеко за межі окремої держави, виникла необхідність у створенні універсальних міжнародно-правових стандартів, які також визнаються як основні права людини. Ці стандарти відображені у низці важливих міжнародно-правових актів, що встановили загальнолюдські стандарти прав та інтересів особи, визначивши ту межу, за яку держава не може виходити. Таким чином, права людини стали об'єктом регулювання не лише окремої держави, а й міжнародного співтовариства. Обсяг прав і свобод людини в сучасному суспільстві визначається не лише особливостями певного співтовариства людей, а й розвитком людської цивілізації в цілому, рівнем інтегрованості міжнародного співтовариства. Тому у галузі прав людини існує близько 300 декларацій, конвенцій, хартій, у різний час створених і визнаних світовою спільнотою [7].

Міжнародно-правові стандарти у галузі прав людини – це встановлені в договірному порядку правові норми мінімально допустимого поведіння держави

з проживаючими на його території індивідами (громадянами, іноземцями, апатридами) [6, с. 10].

Актуальність дослідження зумовлена змінами, які відбуваються в міжнародному правопорядку, світовими глобалізаційними процесами, що вимагають дослідження системи джерел прав, що стосуються захисту прав людини.

Як відомо, всесвітня система захисту прав людини почала активно розвиватись у другій половині ХХ ст. – після завершення Другої світової війни, насамперед, коли ООН ухвалила Загальну декларацію прав людини (далі – ЗДПЛ). Адже тоді стало зрозумілим, що без застосування в міжнародному праві, в усіх державах світу певних праволюдних показників, яким мають відповідати всі національні позитивно-правові системи, існуватиме ризик повторення жахливих порушень прав людини, які мали місце під час Другої світової війни. І вже у преамбулі ЗДПЛ було чітко відзначено, що викладені у ній принципи і положення належить розглядати як «загальний стандарт» (англ. – «common standart»), «загальний ідеал» (франц. – «comme l'idéal»), прагнути досягти якого мають усі народи і держави. Інакше кажучи, укладачі ЗДПЛ вбачали у ній виклад всесвітніх стандартів прав людини. Про це, зокрема, говорила у своєму виступі на III сесії Генеральної Асамблеї ООН 10 грудня 1948 р. голова Комісії ООН з прав людини Е. Рузвельт, зазначивши таке: «схвалюючи Загальну декларацію з прав людини, надзвичайно важливо пам'ятати про основоположність документу... це декларація основних принципів прав людини та свобод, яка має бути схвалена Генеральною Асамблеєю формальним голосуванням її членів та повинна служити загальним стандартом для досягнення усіма народами всіх держав» [3].

ЗДПЛ послугувала фундаментом для подальшої розробки вже міжнародно-договірних праволюдних документів, які вміщували б дещо розширені й конкретизовані всесвітні стандарти прав людини. Враховуючи суттєві протиріччя позицій держав-членів ООН, Загальна декларація прав людини і пакти про права людини проголосили природний характер прав людини і вмістили загальні принципи та поняття без визначення їх класових особливостей, надаючи їм загальнодемократичного і загальнолюдського значення, сприйнятливою для всіх держав. Більшість статей зазначених міжнародних документів мають загальний характер. Лише в останні роки почалася конкретизація норм з прав людини, яка особливо активно здійснюється в рамках Організації з безпеки і співробітництва у Європі.

Отож, поступово сформувався так званий Міжнародний білль про права людини. Спочатку до нього належали, окрім самої ЗДПЛ, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права і Факультативні протоколи до нього; Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права; Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання; Конвенція про права дитини. Нині ж до складу означеного Білля включають також Міжнародну конвенцію про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей, Міжнародну конвенцію про захист усіх осіб від насильницьких зникнень, Конвенцію про права інвалідів. Невипадково

стосовно таких міжнародних договорів висловлювалась думка про те, що правильніше говорити не про права і свободи, закріплені у них, а власне про міжнародні стандарти у галузі прав людини, оскільки термін «стандарти» найбільш точно відображає роль вказаних документів [3].

Міжнародні стандарти права і свобод людини мають наступні функції:

1) визначення переліку прав і свобод людини, які у обов'язковому порядку повинні бути визнані державами-учасниками тієї або іншої конвенції;

2) формулювання змісту прав і свобод, які повинні втілюватись у конституціях і законах держав-учасників конвенції. Наприклад, Міжнародний Пакт про соціальні, економічні і культурні права 1966 р. розкриває поняття достатнього життєвого рівня. Це поняття включає достатнє харчування, одяг і житло для людини та її сім'ї;

3) встановлення зобов'язань держав по забезпеченню реалізації проголошуваних прав і свобод. Наприклад, приєднавшись до Європейської Конвенції по захисту прав людини і основних свобод, Україна була зобов'язана скасувати смертну страту як вид кримінального покарання;

4) фіксація обмежень і заборон, пов'язаних з реалізацією прав і свобод людини. Наприклад, Міжнародний Пакт про громадянські і політичні права 1966 р. забороняє пропаганду війни, насильства, національної, расової, релігійної ворожнечі [1, с. 37].

В зв'язку з інтеграцією України в європейське суспільство і ратифікацією низки міжнародних і зокрема європейських нормативних актів, які містять в собі міжнародно-правові стандарти прав людини, вони стають частиною національного законодавства, частиною джерел українського права.

Згідно з ч. 1 ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Частиною 2 ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 р. встановлено принцип примату міжнародного права в Україні: якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, закріплено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору.

Аналіз статей розділу II Конституції України «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» свідчить про те, що майже всі статті цього розділу так чи інакше відображають зміст актів, що утворюють Міжнародну хартію прав людини, однак іноді простежуються відходи від послідовності викладення прав і свобод, передбаченої міжнародно-правовими актами. Також у Конституції України можна знайти положення, яких немає у міжнародних документах про права людини. Остання обставина зумовлена загальністю формулювання прав і свобод у міжнародних актах, а також фактором часу. Наприклад, право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, передбачене у ст.50 Конституції України, не міститься у текстах головних міжнародних документів [4, с.33].

Отже, Міжнародні стандарти у сфері прав людини склалися поступово. Спочатку були закріплені лише парламентські і політичні права, потім – економічні та соціальні.

Таким чином, міжнародні стандарти у сфері прав людини складаються із сукупності принципів та норм, що встановлюють:

- права та свободи людини в різноманітних сферах життєдіяльності;
- обов'язки держави із забезпечення та дотримання прав людини без будь-якої дискримінації як у мирний час, так і у період збройних конфліктів;
- загальні принципи природного права;
- відповідальність за злочинне порушення прав людини;
- напрями розвитку та розширення сфери прав людини;
- напрями посилення контрольного механізму за виконанням державами взятих на себе зобов'язань у сфері прав людини.

На їх основі кожна держава зобов'язана упорядкувати чинне законодавство, усунути протиріччя з нормами міжнародного права, відмінити застарілі норми, ліквідувати прогалини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Європейські стандарти у галузі прав людини: сучасний стан та перспективи розвитку українського законодавства // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – С. 37 – 40.
2. Запара С. І. Поняття та ознаки міжнародного стандарту / С. І. Запара // Порівняльно-правові дослідження. – 2011. – №1. – С. 101.
3. Рабінович П. М. Міжнародні стандарти прав людини: властивості, загальне поняття, класифікація / Рабінович П. М. // Вісник Національної академії правових наук України № 1 (84). – 2016.
4. Руднева О. М. Теоретичні проблеми класифікації міжнародних стандартів прав і свобод людини / О. М. Руднева // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – №9. – С. 32 – 42.
5. Ставнійчук М.І. Роль міжнародних стандартів у захисті та розвитку демократичних принципів / М.І. Ставнійчук // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – № 2. – С.15 – 23.
6. Тіунов О. Правові стандарти як засіб регулювання міжнародних та внутрішньодержавних / О. Тіунов // Міжнародне право. – 2012. – №5. – С. 10 –27.
7. Ляхівненко С.М. Міжнародні правові стандарти: до визначення поняття та видової характеристики / С.М. Ляхівненко // Держава і право. – 2011. – Випуск 51. – С. 666 – 672.
8. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод з протоколами до неї від 23.08.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

